

uden Indenrigsministerens Samtykke, og Sogneraadene have Ret til at udskrive indtil Halvdelen udover de 3 sidste Aars Gennemsnit uden Amsraadets Samtykke. Men den højtærede Minister kan ikke komme bort fra, at her er der en Indskrænkning. Paa et vist Stadium og indtil et vist Trin retter man en Appel til Vælgerne. Det er for saa vidt demokratisk, men jeg maa beklage, at Referendums tanken er gennemført saa uklart og i saa lidet demokratisk en Form. Jeg tog i Foraaret efter Fællesudvalgsforhandlingerne Ordet for et Referendum, men i en demokratisk Form, som man har det andre Steder, nemlig saaledes, at enten Kommunalbestyrelsen eller et vist Antal af Vælgerne, f. Eks. 10 pCt., kunde kræve Folkeafstemning, naar en enkelt mere betydningsfuld Foranstaltning kom op, f. Eks. en Forbedring af Skolevæsenet eller Alderdomsunderstøttelsen, et Alderdomshjem, en ny Skolebygning o. s. v. Men det her foreliggende er en Forfusning af Referendumstanken i konservativ Aand og med konservativt Formaal. Man stiller Spørgsmaalet i den Form til Vælgerne: Vilde I have højere Skat? Og saa haaber man i konservativ Interesse, at Vælgerne skulle blive ængstelige og sige: Nej, vi vilde selvfølgelig ikke have højere Skat. Det er ogsaa kun til en vis Grad, at man aabner denne i alt Fald tilsyneladende demokratiske Ventil. Saa snart man kommer op til en vis Højde, falder ogsaa denne Appel bort, saa er det Indenrigsministeren og Amsraadet, der har Afgørelsen, hvor Kommunerne have det. Hvis det ikke er en Indskrænkning i det kommunale Selvstyre, ved jeg ikke, hvad Indskrænkning i kommunalt Selvstyre er.

Det kommunale Selvstyre betyder jo bl. a., at Beboerne i en lang fremskreden Kommune skulle kunne føre deres Ideer igennem, selv om Befolkningen i hele Landet ikke er naaet saa vidt. Den mere fremskredne Kommune vil derigennem kunne blive en Mønster- og Foregangscommune for de andre, selv om den øvrige Befolkning ikke er naaet saa vidt, og selv om heller ikke Regeringen er naaet saa vidt. Men det sætter man nu en Stopper for. En saadan Kommune vil nu risikere ikke at kunne komme saa langt, den ønsker, hvis dens Ideers Berettigelse endnu ikke er godkendt af det hele Folk. Det ærede Medlem for Løvel (Anders Nielsen) spurgte: hvor i al Verdens Lande findes der en Kommunalforfatning mere frisindet end den, der bliver gennemført, hvis dette For-

slag gaar igennem? I Svejts, der findes der en Kommunalforfatning, der er mere frisindet, og i Amerika, i Frankrig, der eksisterer der ikke noget, der hedder privilegeret Valgret, men ganske vist er Selvstyret mindre. I England er Selvstyret større, og Valgretten er der videre. Ja, selv i Tyskland findes der i de sydtyske Stater en Række Kommuner, der have lige og almindelig Valgret og hvor Selvstyret er betydelig større ikke blot end det her foreliggende, men ogsaa større end det gamle danske kommunale Selvstyre. Ja, selv efter den gamle preussische Städteverfassung er Selvstyret i en Række preussische Byer større end efter den gamle Forfatning her. Man maa endelig ikke tro, at vi ere særlig langt i Retning af kommunalt Selvstyre. Gaa til Holland og Belgien. I Holland er Valgretten desværre ikke almindelig, Folket kæmper endnu for almindelig, lige Valgret, i Belgien er den almindelig, men ikke lige; men selve den kommunale Forfatning og det kommunale Selvstyre er uendelig større, end vi kender det. Og saaledes er Stillingen i mange andre Lande. Hvor det gamle, fra Oldtiden rodfæstede Selvstyre, som det findes i Svejts, er forenet med lige, almindelig Valgret, taaler den Kommunalforfatning, som her foreslaas, slet ikke Sammenligning. Jeg har nu altsaa givet det ærede Medlem Svar paa hans Spørgsmaal, han kunde selv have undersøgt det i det paagældende Værk, hvor jeg har mine Oplysninger fra.

Der findes altsaa som Betaling for disse Fremskridt en Indskrænkning i den nuværende Valgret og ogsaa i det nuværende kommunale Selvstyre. Og saa kommer det andet Punkt, nemlig at man delvis gør den almindelige Valgret, som nu indføres i Sognekommunerne, illusorisk gennem Amsraadsbestemmelsen. Det ærede Medlem for Løvel (Anders Nielsen) talte om, at Gaardmandsstanden ikke her paa nogen Maade havde tilsidesat Husmandsstanden eller melet sin egen Kage. Men Kærnen i dette Forlig er jo netop, at Gaardmandsstanden forbeholder sig — det ærede Medlem brugte selv Udtrykket: forbeholder sig noget — at være Tungen paa Vægtskaalen, skønt den ikke efter sit Tal er berettiget dertil. Det ærede Medlem for Æbeltoft (N. Neergaard) sagde i Forfjor, at den danske Bondestand nu stod foran Valget mellem at give Afkald paa sine kommunale Privilegier eller miste sin politiske Magtstilling. Det var klart og godt set; hvis Bondestanden holder fast paa sine kommunale Privilegier, ville Hus-